

กลยุทธ์การบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธศาสนา
กรณีศึกษาวัดกมลรัชชยาราม (บ่อแฮ้ว) อำเภอเมืองลำพูน
MANAGEMENT STRATEGY ON BUDDHIST PROPAGATION
A CASE STUDY OF WAT KAMOLTACHAYARAM (BOHAEO) AT MUANG
DISTRICT LAMPHUN

นางวีระพันธ์ ญ ลำพูน*

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธศาสนากรณีศึกษาวัดกมลรัชชยาราม (บ่อแฮ้ว) อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธศาสนาของพระสงฆ์ ๒) เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธศาสนาของพระสงฆ์ในวัดกมลรัชชยารามอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน (บ่อแฮ้ว) ๓) เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธศาสนาของพระสงฆ์วัดกมลรัชชยาราม (บ่อแฮ้ว) อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า

กลยุทธ์การบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธศาสนากรณีศึกษาวัดกมลรัชชยาราม(บ่อแฮ้ว) อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนพระสงฆ์ในวัดกมลรัชชยารามถือเป็นผู้ทรงความรู้ความสามารถทั้งทางโลกและทางธรรม มีศึกษาค้นคว้าในศาสตร์สมัยใหม่ และกล้าเสนอแนะในสิ่งใหม่ๆที่มีคุณสมบัติที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือความเป็นผู้มีสมาธิในการศึกษาเล่าเรียนรูปแบบการเผยแผ่พุทธธรรมมี ๕ ประเภท ได้แก่ ๑) การปาฐกถา นิยมนำเรื่องราวจากเหตุการณ์ปัจจุบันมานำเสนอเป็นสื่อสาร มีการปรับปรุงยกเรื่องราวอุทาหรณ์ประกอบ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางออกให้แก่สังคมอย่างชัดเจน เพื่อความสมดุลทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ๒) การบรรยาย มีทั้งเนื้อหาทางธรรมและทางโลก ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่ไปบรรยายนั้นๆ ๓) การสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้สื่อสารที่หลากหลาย ๔) การสัมภาษณ์ เมื่อมีคนต้องการข้อมูลเรื่องใดที่ท่านเห็นว่าควรให้แนวทางได้ ท่านก็จะเสนอแนวทางแก้ไขปัญหานั้นที่ ๕) พระธรรมเทศนา นิยมแสดงลงในหนังสือสิ่งพิมพ์ และรายการวิทยุ โทรทัศน์ โดยจะรวมรูปแบบวิธีการต่างๆ เข้ามาไว้ ส่วนวิธีการเผยแผ่ผ่านสื่อมี ๒ รูปแบบ ได้แก่ ๑) สื่อสิ่งพิมพ์ อาศัยหนังสือต่างๆ บทความลงในวารสารต่างๆ ๒) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีทั้งรายการวิทยุ รายการโทรทัศน์และเว็บไซต์ของวัด กลยุทธ์การบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธศาสนาที่เป็น

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับหลักการมาตรฐานการบริหารประเภทข้อมูล แหล่งข้อมูล กระบวนการบริหารจัดการที่ดี เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางการบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธศาสนาและนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธศาสนาเพื่อรักษาพระศาสนาและเพิ่มศรัทธาของประชาชนในสถาบันคณะสงฆ์ไทย เพื่อพัฒนาจรรโลงพระพุทธศาสนาต่อไป

คำสำคัญ : กลยุทธ์, การบริหารจัดการ, การเผยแผ่, พุทธศาสนา

ABSTRACT

The study of the Management Strategy of Buddhist Propagation : A case study of Wat Kamolthachayaram (Borhaew) at Muang District Lamphun with the objectives as follows: 1) to study the theory of strategic management in the propagation of Buddhist monks of Wat Kamolthachayaram (Bohaeo) at Muang District Lamphun, 2) to study strategic management of strategic management and 3) to study patterns and management practices in the propagation of Buddhist monks of Wat Kamolthachayaram (Bohaeo) at Muang District Lamphun.

The study found that:

strategic management in the propagation of Buddhism study was assessed from monks in Wat Kamolthachayaram (Bohaeo), at Muang District Lamphun who had competent both secular and religious. They studied in modern science and dare to recommend on new features clearly and visible. Besides, they are pay attention to study various types of the Buddhism propagation: 5 categories consisting of : 1) The homily, popularized a stories from current events to present as the social communication. Including update story with the illustration which were involving the problems solution of current society for balancing environment and society. 2) The descriptive both religious and secular content which depend on that real situation. 3) A seminar to exchange various ideas 4) interviews when people need information on any subject that you should make laws. You will solve the problem immediately 5) Buddhist sermon popularized showing in a book publication, television and radio programs, collecting the different methods, the implement of propagation through a mass media with 2 types: 1) publications, books, articles in journals and 2) Electronic mass media with radio, TV and web site of the temple. Strategic management in the propagation of Buddhism that is new knowledge about

the principles of information resources management standards, good management process, systematic and effective and be the management practices in the propagation of Buddhism and applied in the management of the propagation of Buddhism in order to maintain and increase the religious faith of the people in the ecclesiastical institution of Thailand. To sustain the development of Buddhism continually.

The research recommendations 1) should be held the Buddhism sermon to suit for any ages and any genders appropriately using the comprehensible input 2) should be ready to preach and the content was based on the rational and there are the curriculum for each village to teach people 3) should provide budget to support the competition on Buddhism topics and do campaigns for person who are concerned with 4) should provide budget to support for awarded the article and proverb prize. 5) should train monks to have monk chat for posing and answering Buddhism issues regularly because people can access the Buddhism easily with comprehensible input.

Keywords: Strategy, Management, Propagation, Buddhist

๑.บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นการดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ศาสนทายาทและประชาชนได้รับทราบในทุกๆวิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมแล้วน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่างๆทั้งในวัดและนอกวัด การบรรยายธรรมทางวิทยุและโทรทัศน์การเผยแผ่ธรรมด้วยสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์หรือวีดิทัศน์ ภารกิจด้านนี้ ครอบคลุมถึงการที่วัดหรือพระสงฆ์จัดกิจกรรมต่างๆขึ้นในวัดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ธรรมหรือต้องการให้ประชาชนได้เข้าวัดปฏิบัติธรรมหรือมุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากหลักพระพุทธศาสนา การดำเนินการใดๆของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่เป็นไปเพื่อการเผยแผ่ธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งในวัดและนอกวัด ชื่อว่าภารกิจด้านการเผยแผ่ทั้งสิ้น^๑

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การทำให้พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างออกไปให้แพร่หลาย ได้แก่ การดำเนินการเพื่อให้หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเผยแพร่ออกไป ทำให้มีผู้เคารพ

^๑ กรมการศาสนา, ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๙.

เลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดแก่ ผู้ปฏิบัติเหล่านั้น เพราะพระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลกหัวใจสำคัญของการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนา ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลกโดยให้เกิดประโยชน์สุขตามที่พระพุทธองค์ทรงประสงค์ ๓ ประการ คือ ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์(ประโยชน์ในชาตินี้) สัมปรายิกัตถประโยชน์ (ประโยชน์ในชาติหน้า) และปรมาตถประโยชน์ (ประโยชน์อย่างยิ่งคือพระนิพพาน) พระภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาส และเจ้าคณะทุกชั้น มีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามบทบัญญัติมาตรา ๓๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๓๕^๒ หน้าที่ในการเผยแผ่หลักธรรมของวัดหรือพระสงฆ์ ส่วนมากเป็นการจัดการเทศนาอบรมสั่งสอนประชาชนให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา แล้วตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด จะต้องทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา^๓ มีหน้าที่ในการเผยแผ่พุทธธรรมให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่าให้เข้าใจในหลักธรรมคำสั่งสอน ของศาสนาอบรมพระภิกษุสามเณร ให้เป็นสมณะสัญญา และอบรมเรื่องจรรยา มารยาทตลอดจนถึงการปฏิบัติอันเกี่ยวกับพิธีหรือแบบอย่างต่างๆ

จากประเด็นดังกล่าวพระสงฆ์วัดกมลรัชชยาราม(บ่อแฮ้ว)อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าได้พยายามเน้นการเผยแผ่เชิงรุกในด้านการประชาสัมพันธ์ มีสื่อต่างๆที่เหมาะสมในยุคปัจจุบันเข้ามาในการเผยแผ่พุทธศาสนาให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่าให้เข้าใจในหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาเพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมของประชาชนทุกระดับชั้นในด้านระเบียบ วินัย ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างแรก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในวัดกมลรัชชยารามบ่อแฮ้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนว่ามีการปฏิบัติงานตามการบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธธรรมมากน้อยเพียงใดเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาและการวางแผนในการพัฒนาคนโดยการเผยแผ่พุทธธรรมและการใช้หลักธรรมของพุทธธรรมเป็นแนวทางในการพัฒนาคนและพัฒนาชาติต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธศาสนา

^๒ กรมการศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๓๔-๑๓๕.

^๓ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์,(ช่วง วรบุญโญ,) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, คู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการศาสนา, หน้า ๔.

๒.๒ เพื่อศึกษากิจกรรมการดำเนินงานเผยแผ่พุทธศาสนาของพระสงฆ์ในวัดกมลรัชชยาราม (บ่อแฮ้ว)

๒.๓ เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธศาสนาของพระสงฆ์วัดกมลรัชชยาราม (บ่อแฮ้ว)

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

สำหรับการกำหนดระเบียบวิธีวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) อันประกอบไปด้วย กระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) และกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) โดยมีเหตุผลประการสำคัญของการนำระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าวข้างต้น มาใช้ในการดำเนินกระบวนการวิจัย

๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๑๕ คน/รูป ได้แก่ พระสงฆ์ ประชาชน ตลอดจนบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธศาสนาของวัดกมลรัชชยาราม(บ่อแฮ้ว) อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางหนึ่ง โดยการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา ตลอดจนผลงานวิจัยประเภทต่าง ๆ รวมทั้ง ข้อมูลจากการค้นคว้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลที่ได้มาจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต

๒) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) โดยมีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือ การสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided interview)

๔. ผลการวิจัย

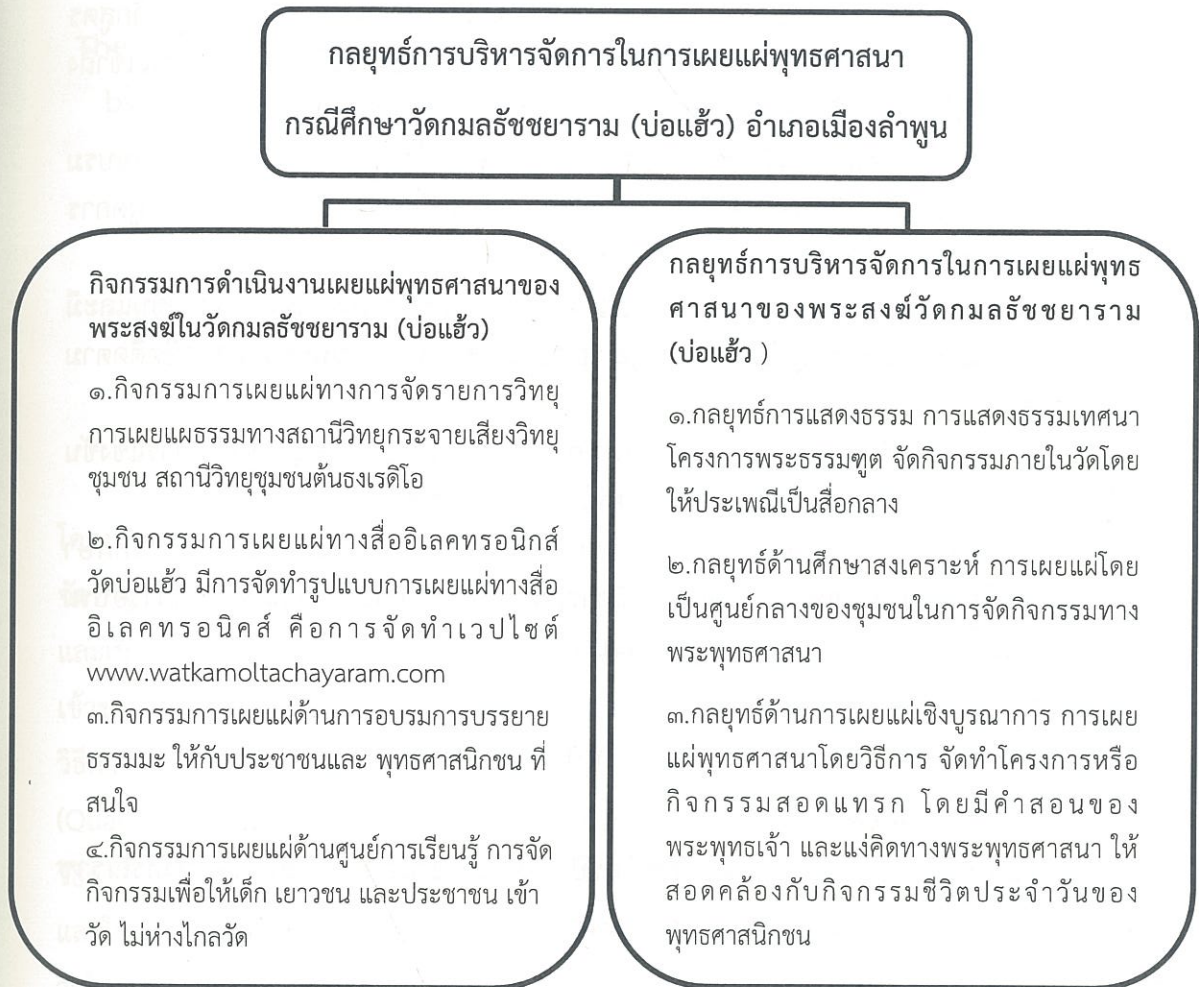
๔.๑ กลยุทธ์การบริหารจัดการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระนักเผยแผ่แต่ละรูปตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้มีรูปแบบและแนวทางการเผยแผ่ที่เหมือนกันและแตกต่างกันออกไปตามความถนัดความรู้ความสามารถประสบการณ์หรือตามจิต

ของแต่ละรูป เช่นเผยแผ่ด้วยการใช้วิธีการสื่อสารทางอากาศร่วมอินทรีย์โดยการยกคำกลอน
อุทาหรณ์และเล่านิทานประกอบมีการเปรียบเทียบกับข้ออุปมาอุปมัยใช้ตัวอย่างบุคคลใช้วิธีแทรก
เรื่องทำให้มีอารมณ์ขันใช้ภาษาง่ายๆ เผยแผ่พุทธธรรมโดยนำมาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรมให้
เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน วิธีการต่างๆ ในการบูรณาการอันประกอบด้วยศาสตร์และศิลป์
รวมทั้งองค์ความรู้สมัยใหม่มาขยายการเชื่อมโยงเนื้อหากันอย่างมีหลักการและเหตุผล

๔.๒ กิจกรรมการดำเนินงานเผยแผ่พุทธศาสนาของพระสงฆ์ในวัดกมลรัชชยาราม (บ่อแฮ้ว) (๑) กิจกรรมการเผยแผ่ทางการจัดรายการวิทยุ การเผยแผ่ธรรมทางสถานี
วิทยุกระจายเสียงวิทยุชุมชน สถานีวิทยุชุมชนต้นธงเรดิโอ ทุกวันพระ เป็นสื่อบุคคลคือพระสงฆ์ทำ
หน้าที่ในการเผยแผ่ได้นำอุปกรณ์การสื่อสารสมัยใหม่มาช่วยในการเผยแผ่ทำให้มีความสะดวกรวดเร็ว
และกว้างไกลยิ่งขึ้นวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่สามารถส่งกระจายเสียงได้
ครอบคลุมถึงทุกพื้นที่ และเข้าถึงกลุ่มชนได้เป็นจำนวนมากๆในเวลาเดียวกัน (๒) กิจกรรมการเผยแผ่
ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วัดบ่อแฮ้ว มีการจัดทำรูปแบบการเผยแผ่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือการ
จัดทำเวปไซด์ เพื่อพัฒนาหนังสือฐาน ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ ผลิตตำราความรู้ด้าน
พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งค้นคว้า เป็นคลังข้อมูลเอกสารประกอบการสอนบนพื้นฐานของข้อมูล
ความรู้ในพระพุทธศาสนาและความรู้อันเป็นประโยชน์อื่นๆ เกื้อกูลแบ่งปันเอกสารวิชาการตอบสนอง
ทุกกลุ่มชน พระภิกษุ-สามเณร นักเรียนนักศึกษา พุทธศาสนิกชน และประชาชนที่สนใจเข้าถึงและใช้
ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เป็นทั้งการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ และการ
สาธารณสงเคราะห์ กิจกรรมการเผยแผ่ด้านการอบรม (๓) การบรรยายธรรมะ ให้กับประชาชนและ
พุทธศาสนิกชน ที่สนใจ เช่น การประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดลำพูน นายอำเภอ และ
หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิด สามัคคีธรรม หรือความสามัคคีของข้าราชการ หน้าที่อย่าง
สมบูรณ์แบบ การบรรยายธรรมะเกี่ยวกับหน้าที่ของชาวพุทธ คือ การสร้างคุณงามความดี หน้าที่
ของข้าราชการที่ดี คือ การปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ สุจริตยุติธรรมเป็นเครื่องหมายของ
การเป็นข้าราชการที่ดี (๔) กิจกรรมการเผยแผ่ด้านศูนย์การเรียนรู้ จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา
เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามโครงการต่างๆ ของกรมการศาสนาที่จะบูรณาการ เป็นกิจกรรม
ตามความเหมาะสมและความพร้อมของชุมชนเป็นการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างหลากหลาย ตามที่
ชุมชนสนใจ ซึ่งต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในทุกรูปแบบ ทุกกิจกรรม
การให้วัดมีบทบาทเป็นศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชน สนใจเข้าวัด ไม่ยึดติดใน
วัตถุนิยมมาก จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม และวัฒนธรรมตะวันตกที่ไหลเข้ามาสู่สังคมไทย

๔.๓ กลยุทธ์การบริหารจัดการในการเผยแผ่พุทธศาสนาของพระสงฆ์วัดกมลัชชยาราม (บ่อแฮ้ว) (๑) กลยุทธ์การแสดงธรรม การเผยแผ่ในรูปแบบทั่วไปการเผยแผ่พุทธธรรมและการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับพุทธศาสนิกชน นักเรียน นักศึกษา และลูกหลานไทย ปัจจุบันจำเป็นต้องใช้สื่อเป็นช่องทางในการเผยแผ่พุทธธรรมให้มากขึ้นรูปแบบและแนวทางการเผยแผ่ก็ต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัยเพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธานุศาสนเป็นไปได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับของประชาชน ดังนี้ ๑) การดำเนินการเผยแผ่ศาสนาธรรม โดยวิธีการแสดงพระธรรมเทศนา และปาฐกถาธรรมการแสดงธรรม ๒) การเทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาโดยถูกต้องในโอกาสต่างๆ ๓) การจัดให้มีพระธรรมทูต หรือ ธรรมะจาริก อบรมสั่งสอนแก่ชาวบ้านโครงการอบรมพระธรรมทูตโครงการอบรมศีลธรรม จริยธรรมแก่ครูนักเรียนและเยาวชนหลักๆ ๔) การอนุญาตให้ประชาชนใช้สถานที่ของวัดเป็นสถานที่ศึกษาและเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับประเพณีพื้นบ้าน การเผยแผ่โดยมีประเพณีเป็นสื่อกลาง (๒) กลยุทธ์ด้านศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่โดยเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดกมลัชชยาราม ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โครงการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง เป็นชมรมที่จะจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างหลากหลาย ตามที่ชุมชนสนใจ ซึ่งต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจและเป็นความต้องการของชุมชนเอง เช่น ชมรมฟังเทศน์ปฏิบัติธรรมทุกวันอาทิตย์ ชมรมมัคคุเทศก์น้อยนำชมวัดต้อนรับผู้มาเยือนชุมชนกับการมีส่วนร่วมขอศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดกมลัชชยาราม (๓) กลยุทธ์ด้านการเผยแผ่เชิงบูรณาการ การเผยแผ่พุทธศาสนาโดยวิธีการ จัดทำโครงการหรือกิจกรรมสอดแทรก โดยมีคำสอนของพระพุทธเจ้า และแง่คิดทางพระพุทธศาสนา ให้สอดคล้องกับกิจกรรมชีวิตประจำวันของพุทธศาสนิกชน ได้แก่ การจัดทำโครงการวัฒนธรรมไทยสานสายใยชุมชน และการส่งเสริมด้านประเพณีและวัฒนธรรม

๕. สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

แผนภาพ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๖. ข้อเสนอแนะ

๖.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนมีความสนใจเรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกิจกรรมต่างๆ

๒. ควรมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการจัดการแข่งขันเชิงพระพุทธศาสนาและ มีรางวัลเป็นสิ่งตอบแทน

๓. ควรมีการอบรมให้พระสงฆ์มีความรู้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ก่อนการแสดงธรรม

๖.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. ด้านรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ควรจัดให้มีการอบรมการเทศนา เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เหมาะสมกับเพศและวัย เขาถึงกลุ่มผู้ฟัง โดยใช้ภาษาที่เขาใจง่าย จัดให้มีหลักสูตรการเทศนาประจำจังหวัดและมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่ให้เป็นเชิงรุกสามารถเข้าถึงประชาชนและสถานศึกษามากยิ่งขึ้น เพื่อให้การเผยแผ่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. ด้านการเทศนา ควรมีการเตรียมความพร้อมเสมอ มีการกำหนดเวลาให้มีการฝึกอบรมบุคลากรและส่งเสริมด้านการเรียนสายสามัญแก่พระสงฆ์ ควรจัดให้มีการอบรมปลูกฝังในการพูดการเทศนา จัดให้มีการอบรมการเทศนาประจำตำบล เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เขาถึงกลุ่มผู้ฟัง

๓. ด้านการปาฐกถาบรรยายธรรมควรมีงบประมาณสนับสนุนจัดให้มีการแข่งขันและมีรางวัลเป็นสิ่งตอบแทน ควรหาข้อมูลให้หลากหลาย รณรงค์ให้วัดต่างๆ เขียนบทความสุภาจิตติดตามต้นไม้และอาคาร

๔. ด้านการเขียนบทความสุภาจิตต่างๆ ควรมีงบประมาณสนับสนุนจัดให้มีการแข่งขัน และมีรางวัลเป็นสิ่งตอบแทนควรหาข้อมูลจากหลายที่ในการเขียนบทความ

๕. ด้านการสนทนาธรรมควรมีการอบรมให้พระสงฆ์มีความรู้ จัดให้มีการอบรมศึกษาหลักธรรมให้เข้าใจเป็นประจำและต่อเนื่อง จัดให้มีการโตตอบถามกระทู้ให้มากขึ้น จัดให้มีการอบรมสนทนาธรรมะให้ตั้งข้อเสนอแนะทางการปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น

บรรณานุกรม

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมการศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๓๔-๑๓๕.

กรมการศาสนา, ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลาง ชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๙.

ณัฐนันท์ ประกายสันติสุข, ประสิทธิผลของการสื่อสารในการเผยแผ่ธรรมะ, (กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๑-๒.

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามหาราชครูเจ้าจารย์,(ช่วง วรปุณฺณ,) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, คู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการศาสนา, หน้า ๔.